

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування на поведінкові науки за спеціальністю 071 Облік і оподаткування

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Дриманової Людмили Миколаївни, а також за підсумками проведеного семінару, визначено наступне:

Актуальність теми досліджень і отриманих результатів. Лісова галузь відіграє важливу роль у житті суспільства, забезпечуючи не лише виробництво деревини та побічних лісових продуктів, але й створюючи можливості для відпочинку та оздоровлення. Крім того, вона сприяє покращенню економічної та екологічної ситуації в країні завдяки розширенню площ лісових насаджень. Питання ефективного функціонування та розвитку лісових господарств є предметом постійних дискусій як серед науковців, так і на рівні державної влади.

Специфіка лісового господарства, що характеризується тривалим циклом вирощування лісу, залежністю від природних умов, різноманітністю продукції та необхідністю врахування екологічних факторів для забезпечення сталого лісокористування, значно ускладнює процес обліку. Саме тому розробка дієвих методів та процедур обліку в цій галузі є надзвичайно важливою.

Особливої актуальності набуває вдосконалення обліку готової продукції лісівництва, зокрема деревинних та пилових відходів, яким часто не приділяється належної уваги. Проте, зважаючи на зростаючі енергетичні

виклики та пошук альтернативних джерел палива, ці відходи можуть стати цінним ресурсом як для лісогосподарських підприємств, так і для національної економіки в цілому.

Дослідженням питань сутності, ролі та значення облікового відображення готової продукції лісівництва присвячено праці низки вітчизняних вчених, а саме: Бадзян В.В., Базіль О.В., Василішин С.І., Васьків Т.Я., Генсірук С.А., Дубас Р.Г., Дребот О.І., Дружинська Н.С., Замула І.В., Зіновчук Н.В., Іщенко Я.П., Касюхнич В.Ю., Кімейчук І.В., Макаренко С.С., Максимів Л.І., Матчук С.В., Мошак О.В., Мулик Т.О., Осипенко З.В., Польова О.Л., Сторожук Т.М., Танасієва М.М., Ткач Л.І., Хрик В.М., Шавурська О.В., Шевченко Г.М., Щурик М.В.

Наукові здобутки перерахованих, а також багатьох інших учених, стали потужною теоретико-методологічною базою вказаного дисертаційного дослідження, що дозволило виявити актуальні проблеми, пов'язані з розробкою питань теорії та практики бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень і розробок Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідних тем: «Сучасні тенденції, новації та перспективи розвитку обліку та оподаткування підприємств, організацій, установ» (номер державної реєстрації 0118U100367, 2019-2022), у межах зазначеної теми автором досліджено особливості облікового відображення готової продукції лісівництва в сучасних умовах господарювання; «Удосконалення обліку та оподаткування суб'єктів господарювання в умовах сучасних концепцій управління та глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0122U201989, 2023-2026), де автором удосконалено перелік форм первинних документів щодо обліку операцій з виробництва та реалізації готової продукції підприємств лісового господарства у частині відображення деревних відходів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методичних та організаційних положень формування системи бухгалтерського обліку виробництва та реалізації готової продукції лісівництва. Основні положення та результати дослідження, які виносяться на захист і характеризують наукову новизну та особистий внесок автора, полягають у наступному:

вперше:

- запропоновано теоретико-методичну конструкцію підвищення інформаційності облікового відображення готової продукції лісівництва через взаємозв'язок теоретичної та практичної підсистем, що дозволяє формувати якісний інформаційно-аналітичний простір в контексті реалізації концепції сталого розвитку;

удосконалено:

- класифікацію готової продукції лісівництва для потреб управління за господарською цінністю та економічними вигодами від використання (на основну, супутню та побічну), та співставлено її з наявною класифікацією продукції лісівництва за лісогосподарськими процесами, що забезпечить користувачів інформацією щодо розподілу наявної продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах одночасно;

- документальне забезпечення надходження та руху готової продукції лісівництва через розробку первинного документу (Акт приймання-передачі основної, супутньої та побічної лісо- і пилопродукції), а також облікових реєстрів (Реєстр надходження та вибуття готової продукції лісівництва на склад; Відомість заготівлі основної, супутньої та побічної лісо- та пилопродукції), які складаються в розрізі видів продукції та отриманих економічних вигод, що забезпечує повноту та релевантність облікової інформації для задоволення потреб внутрішніх користувачів;

- методику формування й відображення в бухгалтерському обліку готової продукції лісівництва з введенням субрахунків до рахунку 26 «Готова продукція», що забезпечить формування інформації за подвійними

аналітичними розрізами у частині лісо- та пилопродукції з поділом її на основну, супутню і побічну та дозволить отримувати систематизовану інформацію, необхідну для управління на різних рівнях;

- внутрішню звітність підприємств лісового господарства через розробку Звіту про виробництво та реалізацію продукції лісозаготівлі та Звіту про виробництво та реалізацію продукції лісопереробки, що дозволить покращити релевантність даних та задовольнити інформаційні потреби осіб, які приймають різнопланові управлінські рішення;

- положення облікової політики лісогосподарських підприємств у частині розширення методичних положень щодо облікового відображення на рахунку 26 готової продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах, що уможливило отримання точних даних щодо вказаної продукції у формах внутрішньої та зовнішньої звітності підприємств лісового господарства. Також як додаток до розпорядчого документа про облікову політику лісогосподарського підприємства розроблено графік документообігу з метою удосконалення бухгалтерського обліку готової продукції лісівництва;

- організаційні положення бухгалтерського обліку шляхом їх доповнення в НП(С)БО 30 «Біологічні активи» у частині відображення діяльності підприємств лісового господарства, а також внесення змін до додатку Стандарту щодо визначення переліку продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах, її оцінки та обліку;

набули подальшого розвитку:

- наукові підходи до означення шляхів вирішення ідентифікованих проблем розвитку галузі лісівництва (неконтрольовані незаконні рубки, нераціональне лісовідновлення, тінізація реалізації готової продукції лісівництва, корупція у сфері видачі дозвільних документів), які нерозривно пов'язані та спричинені недостатністю інформаційного (облікового) забезпечення, що, як наслідок, унеможливило здійснення належного контролю за всіма процесами у лісовому господарстві та перешкоджає співставності аналітичних даних в офіційних джерелах для ефективного

управління на всіх рівнях. Ідентифікація вказаних проблем дозволила виявити контрольні точки та розробити напрями удосконалення як теоретичних, так і практичних складових бухгалтерського обліку продукції лісівництва для забезпечення сталого розвитку лісового господарства;

- понятійно-термінологічний апарат в частині уточнення сутності категорії «готова продукція лісівництва», яке запропоновано розуміти як «лісопродукцію (як деревну (деревина, отримана в результаті рубок і розкрязування дерев на сортименти), так і недеревну продукцію лісового господарства (ягоди, гриби, лікарські рослини, технічна сировина (самопосів), корми (сіно)), а також деревовідходи (дерева, повалені у результаті надзвичайних ситуацій, коріння, хмиз, гілки, верхи дерев) та пилопродукцію (дошки, бруски, пиловідходи (тирса, деревна стружка, деревна тріска)), виробництво і реалізація яких задовільняє тріаду економічних, соціальних та екологічних інтересів суб'єктів галузі лісового господарства», що забезпечує повноту інформації для потреб користувачів в різних аналітичних розрізах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені теоретико-методичні та прикладні положення логічно доведено до рівня конкретних пропозицій, можливих для впровадження в науку і практику системи управління підприємствами лісового господарства.

Результати досліджень автора щодо формування системи бухгалтерського обліку виробництва та реалізації готової продукції лісівництва впроваджено у практичну діяльність Департаменту агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації пропозиції щодо удосконалення форм фінансової та статистичної звітності підприємств лісового господарства у частині відображення готової продукції лісівництва (довідка № 01.1-27/2239 від 29.12.2023 р.); Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісового підприємства «Віноблагроліс», зокрема, прийнято до уваги запропоновані

методичних підходів до облікового відображення процесу виробництва та реалізації готової продукції лісівництва (довідка № 675 від 29.12.2023 р.); Філії «Вінницьке лісове господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» щодо удосконалення методики формування і облікового відображення готової продукції підприємств лісового господарства з введенням субрахунків до рахунку 26 «Готова продукція».

Положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні навчальної дисципліни «Фінансовий облік». Практичне значення одержаних наукових результатів зумовило їхнє впровадження у навчально-методичний процес та наукову роботу кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки (довідка № 01.1-59-1399 від 13.12.2023 р.).

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно, та повною мірою відображають основні положення та висновки роботи, доповідалися і обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Результати дисертаційної роботи Дриманової Л.М. опубліковано у 13 наукових працях загальним обсягом 6,31 ум. друк. арк. (автору належить 5,61 ум. друк. арк.), у тому числі 4,33 ум. друк. арк. – у наукових фахових виданнях України; 1,28 ум. друк. арк. – в інших виданнях. Із них відповідають вимогам п. 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 – 6 публікацій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз

1. Здирко Н.Г., Дриманова Л.М. Класифікація та оцінка продукції лісівництва для потреб бухгалтерського обліку. *Інвестиції практика та досвід*. 2022. № 11-12. С. 26-31. DOI: 10.32702/2306-6814.2022.11-12.26 (0,68 друк. арк. – особистий внесок – виокремлено основні проблеми бухгалтерського обліку лісових ресурсів та продукції лісівництва, а також мінімально необхідні кроки для їх вирішення – 0,34 друк. арк.).
2. Здирко Н.Г., Дриманова Л.М. Особливості лісових ресурсів як категорії бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2022. № 6. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/95/97> DOI: 10.32702/2307-2105.2022.6.9 (0,67 друк. арк. – особистий внесок – досліджено підходи вчених до класифікації лісових ресурсів та їх ідентифікації в бухгалтерському обліку – 0,33 друк. арк.).
3. Дриманова Л.М. Документування надходження і руху готової продукції в лісогосподарських підприємствах: проблеми та шляхи вирішення. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2343> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-49-69 (0,63 друк. арк.).
4. Дриманова Л.М. Особливості бухгалтерського обліку недеревної продукції лісового господарства в Україні. *Агросвіт*. 2023. № 11. С. 52-58. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.11.52 (0,69 друк. арк.).
5. Остапчук С., Дриманова Л., Бараненко Ю. Електронний облік деревної продукції лісового господарства в Україні: проблеми та шляхи удосконалення. *Облік і фінанси*. 2023. № 4 (102). С. 26-38. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4\(102\)-26-38](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4(102)-26-38) (0,9 друк. арк. – особистий внесок – виділено ключові напрямки удосконалення системи електронного обліку в лісовому господарстві України – 0,3 друк. арк.).
6. Дриманова Л.М. Особливості облікового відображення готової

продукції як складової лісових ресурсів. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 2 (68). С. 93-112. DOI: 10.37128/2411-4413-2024-2-6 (1,42 друк. арк.).

Інші видання (тези доповідей)

7. Дриманова Л.М. Окремі аспекти бухгалтерського обліку продукції лісівництва. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу*: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. 1 лютого 2022 р. Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2022. С. 25-27. (0,24 друк. арк.).

8. Дриманова Л.М. Лісові ресурси як об'єкт бухгалтерського обліку. *Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева*: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. 22 лютого 2022 р. Київ: НУБіП України, 2022. С. 46-48. (0,21 друк. арк.).

9. Дриманова Л.М. Сутність природоохоронних витрат та особливості їх обліку у лісовому господарстві. *Проблеми та перспективи розвитку економіки: світові та національні аспекти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 18 листопада 2022 р. Одеса: ОДАУ, 2022. С. 312-315. (0,15 друк. арк.).

10. Дриманова Л.М. Особливості обліку готової продукції на підприємствах лісового господарства України. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу*: матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Юрія. 1 лютого 2023 р. Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 485-487. (0,17 друк. арк.).

11. Дриманова Л.М. Удосконалення документального облікового відображення продукції лісівництва в Україні. Природно – ресурсний комплекс Західного Полісся в контексті сталого розвитку: Всеукраїнська

науково-практична конференція. 16-17 травня 2023 р. Березне: НСІ НУВГП, 2023. С. 78-80. (0,20 друк. арк.).

12. Дриманова Л.М. Особливості облікового відображення недеревної продукції лісівництва. *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2023*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Житомир, 31.05.2023 р. Житомир: Поліський національний університет. 2023. С. 21-22. (0,15 д.а.).

13. Дриманова Л.М. Особливості визнання та оцінки лісових ресурсів у бухгалтерському обліку. *Водні і наземні екосистеми та збереження їх біорізноманіття*: збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Житомир, 06-07.06.2023 р. Житомир: Поліський національний університет. 2023. С. 19-22. (0,16 д.а.).

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблеми і містить оригінальні підходи до вирішення теоретичних і практичних завдань, щодо удосконалення бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва.

Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, є обґрунтованими, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, істотний перелік узагальнених, систематизованих та опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців із питань відображення особливостей бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва. Робота виконана державною мовою.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені дисертантом наукові завдання вирішені повністю, мету дослідження досягнуто. Основні положення дисертації містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки і

рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені основні положення дисертації.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю науковою та практичною цінністю здобутих результатів, дисертація Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва» відповідає спеціальності 071 Облік і оподаткування, освітньо-науковій програмі «Облік і оподаткування», вимогам пп. 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Дисертація Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва» може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальність 071 Облік і оподаткування.

Голова фахового семінару
факультету обліку, фінансів та аудиту;
д.е.н., професор
Вінницького національного аграрного
університету

Наталія ПРАВДЮК

Людмила Дриманова
засвідчує
власний секретар

Людмила Дриманова